

PRESA STRĂINĂ DESPRE SOSIREA LUI CAROL AL II-LEA ȘI ACTUL RESTAURAȚIEI DIN 8 Iunie 1930.

Adriana Spătan

Sosirea viitorului rege Carol al II-lea în țară și actul Restaurației din 8 iunie 1930 au fost posibile nu numai datorită acțiunii conjugate a factorilor interni. Aceste acte s-au profilat pe un climat european de instabilitate politică.

Știrile pe care ni le-am propus să le prezentăm, cu corectitudine, sunt preluate prin agenția de știri RADOR și transmise în principalele publicații din țară: "Dreptatea", "Viitorul" - ziarele principale partide politice, "Curentul", "Cuvântul", "Dimineata".

Ele sunt preluate pentru zilele de 9, 10 iunie 1930.

9 iunie

Presa franceză

Le Temps, într-un articol de fond scrie:

"Regele Carol al II-lea nu a încercat o întreprindere absolut personală, deoarece a lucrat de acord cu cercurile importante din România. Dacă grație noii domnii, se va face <<tabula rasa>> de trecut și dacă se vor regrupa toate forțele politice, va ieși pentru țară un mare bine. Principele Carol, revenind în țară cu voința de a face o operă de concordie și de unire, va avea încrederea țării întregi"¹.

Journal des Debats², sub semnătura lui Auguste Gouvain, scrie că sosirea Regelui Carol al II-lea a provocat un entuziasm viu în rândul întregii populații. Nici un incident nu s-a produs. Adunarea națională avea teoretic mai multe soluții de a alege. În realitate însă, nu există decât o singură soluție, restabilirea situației prin anularea actului de la 4 ianuarie ca ilegal. Experiența arată încă o dată că măsurile excepționale, luate arbitrar în interesul unui partid, se întorc mai curând sau mai târziu împotriva aceluia partid.

Poporul vede un șef în firul mai mare al Regelui Ferdinand, care se oferă să îi asigure încetarea luptelor feroce dintre partide și stabilitatea guvernării.

Prietenia noastră pentru România ne face să urăm ca schimbarea de regim să se efectueze fără zdruncinare și să se stabilească în sfârșit un guvern perfect stabil".

Petit Prisien³ sub semnătura lui Albert Julien, constată că la București și în toată țara reîntoarcerea Regelui Carol al II-lea a fost primită cu cel mai mare entuziasm.

La Victoire, Goutdilen, La République³ constată că **PARTIDUL NAȚIONAL ȚĂRĂNESC** s-a împotrivit întotdeauna actului de la 4 ianuarie și că revenirea Regelui Carol al II-lea nu este o lovitură de stat, ci soluția firească a unei nedreptăți primejdioasă dezvoltării României.

Le Populaire⁴, într-un articol semnat Rosenfeld, relativ la sosirea în țară a Regelui Carol al II-lea, scria următoarele:

"Copilul Rege și Înalta Regență sunt înlocuite printr-un bărbat, care vrea să dea măsura valorii sale, și care se sprijină pe armată. El se bucură de altfel, de o anumită popularitate în țară. Nu a fost El oare înlăturat de la Tron de intrigile de la curte și de Partidul Liberal, care a fost alungat de la putere de mișcarea populară?

În măsura în care poporul nu este republican, el are simpatie pentru proscris. În 1928, nemulțumirea țăranilor a fost așa de mare, încât Partidul Național Țărănesc, condus de Iuliu Maniu, a obligat Înalta Regență să înlăture guvernul Brătianu de la putere și să-i încredințeze puterea. Aceasta a fost o adevărată mișcare populară, un fel de revoluție țărănească.

Pentru prima oară în istorie, un partid al clasei țărănești a luat puterea, chemat fiind să realizeze transformarea socială ce consistă în abolirea feudalității și crearea unui stat modern capitalist, însă democratic."

Réné Guérin de la **Quotidien**⁵ scria, printre altele: "Ne rămâne să urâm, ca venirea la Tron a Regelui Carol al II-lea să nu fie un indiciu că partidul militar va birui, că un nou regim se va organiza, și mai ales că o nouă politică externă cu un prestigiu agresiv în cuvinte și acțiuni, va periclita pacea, care este de altfel atât de greu de menținut.

În general, nu vedem nici un fel de inconvenient la reîntoarcerea Regelui Carol al II-lea."

Henri Pêrde, scria în ziarul **L'oeuvre**⁶ următoarele:

"Este posibil ca Regele Carol al II-lea să se gândească să formeze un guvern de concentrare, care ar dizolva Parlamentul și ar chema țara să facă noi alegeri, care astfel ar fi un plebiscit pentru M.S. Regele Carol, și cu siguranță alegerile vor da din nou un parlament cu majoritate țărănistă deoarece națiunea este țărănistă, în cea mai mare parte.

Orice ar pute să fie, reîntoarcerea A.S.R. Principelui Carol și urcarea Sa pe Tron, pare că irebnie să pună capăt dificultăților pe care le promite o lungă Regență și diferitele intrigă, însemnând totodată declinul definitiv al dinastiei burgheze, pe care familia Brătianu reușise să o instaleze alături de dinastia regală.

În ceea ce privește pe Majestatea Sa, Regele Carol al II-lea, El are 37 de ani și știe ce înseamnă viața.

Vom ști în curând dacă exilul l-a învățat ceva, și dacă s-a înapoiat în România, pe care o urmăresc cu atenție din cauza achizițiilor sale, teritoriale. Ungaria și Rusia, pentru a servi Țara Sa, sau pentru a introduce un regim militar, cu armata care-l aclamă.”

Revenind la **Le petit Parisien**⁷, Albert Julien scria:

”Domnul Maniu nu s-a retras de la guvernare decât momentan, pentru a prezida la înlocuirea Tronului României a tânărului Rege Mihai, al cărui Președinte de Consiliu a fost. Ora sa, va reveni însă în curând.

M.S. Regele Carol îl va însărcina fără îndoială pe domnia sa, să formeze întâiul guvern al Domniei Sale, deoarece evident dânsului îi datorează Coroana.

Pentru transmiterea puterii de la Fiu la Tată, dl. Maniu foarte abil, a trecut mâna unui alt bărbat de stat. Dânsul a preferat să lase grija de a proceda la acest act d-lui. Mironescu, care se bucură de o deosebită primire, nu numai în țara sa, ci și în străinătate, unde nu are decât simpatii și stima cea mai înaltă și cea mai meritată.

Toți amicii României și toți cei care știm rolul pe care ea e chemată să-l joace ca o sentinelă a Europei, și doresc să fie tare și unită, se vor bucura dacă noul Rege își va ține cu tărie și credință făgăduințele Sale.”

9 iunie

Presă engleză

Ocupându-se de întoarcerea Principelui Carol **Times** scria că aceasta este opera liderilor politici români, care au dat dovadă de mult patriotism și va fi plină de consecințe.

Daily Express⁸ găsește că întoarcerea este perfect logică, iar **Daily News**⁹ spune că, dacă noul Suveran va fi într-adevăr un factor de conciliere va putea într-adevăr consolida monarhia constituțională în România.

Daily Telegraph¹⁰ speră că această revoluție fără sânge va avea rezultate fericite pentru România și că noul Rege va urma exemplul excelentului Său Tată și va ști să-și îndeplinească datoria de bun Rege.”

10 iunie

Manchester Guardian¹¹, comentând proclamarea Regelui Carol al II-lea, numește acest act o eră nouă în istoria României, care poate să însemne o ultimă dominație a familiei Brătianu. ”Timp de zece ani, - scria ziarul liberal, - România a suferit o serie de guverne tiranice și o politică economică greșită. În ultimile 18 luni, România s-a bucurat de un guvern sănătos și liberal și ar fi o mare pierdere dacă toate aceste beneficii și așteptări ar fi sacrificate. Guvernul Maniu a curățit terenul și a adus o nouă vitalitate.”

Ziarul reproduce în rezumat discursul Regelui, discursurile ținute de N. Iorga, G.G. Mironescu și Iuliu Maniu.

Sunday Times¹² subliniază cuvintele Suveranului, cum că vine fără gând de ură sau răzbunare, și că dorește să impace și să liniștească spiritele și să urmeze acordul în interesele înalte de țări.

Sunday Times subliniind aceste cuvinte atribuite înalta operă realizată în România, Principelui Nicolae, lui Iuliu Maniu și N. Titulescu.

Sunday Express¹³ comentează favorabil "dramatica întoarcere a frumosului tânăr."

9 iunie

Presa belgiană

Evenimentele din România au avut un ecou puternic în publicul belgian. Legația României a arborat drapelul. La Legație s-au primit numeroase felicitări. Toată presa a înregistrat pe coloane întregi telegramele agenției "Rodor" anunțând desfășurarea evenimentelor.

9 iunie

Presa austriacă

Neue Freie Presse¹⁴ scria:

"Chestiunea Carol care a provocat timp îndelungat neliniște în țară, fiind definitiv soluționată, va constitui o mare ușurare și destindere a situației politice din România".

Reichspost notează că propunerea lui Iuliu Maniu ca fiul Regelui Ferdinand să fie numit Regent și retragerea sa după respingerea ei, înseamnă desigur numai o tactică menită să ușureze sarcina sa și să deschidă calea noului guvern nestingherit prin declarațiile făcute în trecut.

Problema dinastică românească este pentru totdeauna rezolvată. România putând a se dezvolta de acum înainte, în liniște.

9 iunie

Presa polonă se ocupă pe larg de evenimentele din România, înregistrând că opinia publică în unanimitate s-a declarat favorabilă întronării Regelui carol și consideră că proclamarea Regelui a fost o consecință firească a entuziasmului cu care Regele a fost primit de populație și a devotamentului armatei pentru noul Suveran.

9 iunie

Presa italiană

Întreaga presă italiană, publică reportaje ample și telegrame obișnuite asupra întoarcerii Principelui Carol. Ziarele subliniază importanța evenimentului prin care se pune capăt unei stări politice interne nesigure în România.

Toată desfășurarea evenimentelor din ultimile două zile a fost pe larg redată de cotidienele italiene, perfect obiective în informație.

Ziarele relevă cu această ocazie ordinea și liniștea perfectă, care domnește în România, precum și entuziasmul populației și armatei pentru noul suveran.

Se relevă atitudinea Partidului liberal reținută și calma în fața realității.

Giornale d Italia¹⁵, într-un articol intitulat "Chestiunea Carol" face istoricul actului de la 4 ianuarie, descriind în culori favorabile pe noul Suveran și încheie în credința că evenimentele din ultimile două zile cu asentimentul întregului popor și al P.N.T.

Cercurile oficiale italiene privesc cu încredere situația politică din România, făcând pronosticuri favorabile.

9 iunie

Presa maghiară. Se ocupă amănunțit, dar în general evitând comentariile, de evenimentele din România. Din felul cum sunt intitulate articolele reiese totuși simpatia pentru înapoierea Regelui Carol.

10 iunie

Presa greacă

Ziarul **Patris**¹⁶ crede că întorcerea Principelui Carol și proclamarea sa ca Rege va aduce poporului român liniștea de care are atâta nevoie pentru a progresa, acest popor muncitor, mai ales acum după război.

Elefteron Vima¹⁷ într-un călduros articol de fond crede că evenimentele politice din România se vor termina, deocamdată, cu proclamarea lui Carol al II-lea ca Rege, remarcând că numai liberalii au o atitudine discordantă, însă ei nu mai au importanța de altădată, scăzând considerabil în ochii poporului.

Proia¹⁸, crede că soluția ce s-a dat chestiunii dinastice în România este cea mai bună, lumea politică din această țară, putându-se de acum încolo ocupa într-adevăr de interesul public.

10 iunie

Presa bulgară

Evenimentele din România au fost urmărite cu viu interes și cu simpatie în toate cercurile.

Ziarul **Zvame**, organul Partidului Democrat consacră un articol de fond, din care cităm:

"De numele Principelui Carol se legau multe speranțe, multe cauze, ca și credința că El e acela care va scoate România Mare din criza internă. Primind cu simpatie sinceră schimbarea din România și consolidarea regimului monarhic. Salutăm cuvintele noului Suveran că România dorește să trăiască în prietenie cu statele vecine."

Demokraticewski Sgorov¹⁹ oficiosul guvernului, spune între altele:

"Luptele aprige dintre partidele din România puteau ataca fundamentele ordinii de stat.

Dacă România a ieșit neștirbită din această situație, faptul se datorește patriotismului bărbaților politici, puternicei organizații de stat, precum și perspicacității și tactului noului Rege. Ca vecini, noi ne bucurăm de felul cum s-a terminat chestiunea dinastică și dorim domnie fericită Regelui Carol al II-lea.

Pe calea aceasta România va porni și mai hotărâtă pe drumul păcii. Pentru Bulgaria lucrul acesta foarte important, mai ales că pericolul bolșevic nu a trecut și nici nu va trece câtă vreme va exista statul bolșevic. De aceea, România consolidată și liberată de chestiunea dinastică, va constitui străjerul de la Nistru, ca și garanția păcii."

10 iunie

Presa germană a înregistrat proclamarea Regelui Carol al II-lea de abia marți dimineața, 10 iunie. datorită sărbătorii din zilele de duminică și luni ziarele au apărut chiar și la această dată în format redus, aceasta fiind cauza pentru care se fac puține comentarii redacționale. Evenimentele din România sunt înregistrate cu obiectivitate în telegramele trimise din București, subliniindu-se deplina liniște în țară și entuziasmul întregii populații.

Berliner Tageblatt²⁰ publică un articol făcând istoricul trecutului în mod obiectiv și expunând convingerea că experiența câștigată de noul suveran va folosi poporului român.

Vossische Zeitung²¹, ziar democrat de stânga scrie că entuziasmul poporului român a fost sincer, fiindcă toate cercurile erau revoltate de eternele scandaluri și conflicte interne. Întoarcerea Regelui Carol înseamnă întărirea regimului, care a luptat împotriva corupției.

Der Tag²² și **Lokalauszeiger**²³, ziare naționaliste de dreapta, subliniază că și minoritățile au primit proclamarea Regelui cu mare entuziasm.

10 iunie

Presa cehoslovacă

Comentând evenimentele din România **Venkov** oficiosul Partidului Agrar, observă că este exclus cu desăvârșire orice criză internă, cu atât mai mult cu cât Iuliu Maniu a reușit să consolideze stările din România.

Narodni Politika²⁴ subliniază că Cehoslovacia amică, fidelă și aliată cu România, urează ca urcarea la tron a Regelui Carol să contribuie la viitorul fericit al țării.

10 iunie**Presa iugoslavă**

Pravda²⁵ scrie că poporul român nu l-a uitat niciodată pe fiul Regelui Ferdinand. Cât despre noul Suveran, în timpul celor 4 ani trăiți departe de țară, n-a încetat o clipă de a-și exprima dragostea pentru patrie, ci să mențină internă a țării, pe care o iubește atât de mult.

Slovenec Jutro²⁶ publică biografia Regelui Carol, amintind că toată copilăria i-a fost supravegheată de marele Rege Carol, iar cultura și-a făcut-o călăuzit de marele savant și român, profesorul N. Iorga.

Messagero²⁷ atribuie d-lui George Brătianu intenția de a forma un partid al tinerilor liberali iar **Popolo di Roma**²⁸ afirmă că:

Di Vintilă Brătianu s-ar retrage din viața politică.

Le Temps - sâmbătă, 9 iunie 1930

"venirea la tron a regelui nu modifică cu nimic politica externă a României."

X
X X

Aceste știri, fie lacunare, fie păstrând uzanțele diplomatice demonstrează cum a fost perceput actul de la 8 iunie 1930 în străinătate.

Se pot desprinde; cauzele care au determinat Restaurația, situația elitelor politice din țară la cea oră, reacția opiniei publice interne și mai ales politica externă pe care urma s-o adopte România.

Știrile vin să completeze informațiile presei românești despre acest eveniment; coroborate cu informațiile arhivelor ne putem face o părere reală despre acest moment din istoria patriei.

NOTE

1. Le Temps, cf. Cuvântul, an VI, 9 iunie, 1930, pagina 1
2. Jurnal des Debats, cf. Cuvântul, idem.
3. Petit Parisien, cf. ibidem.
3. La Victoire, Quotidien, Le République, cf. ibidem.
4. Le Populaire, cf. ibidem.
5. Quotidien, cf. ibidem.
6. L'oeuvre, cf. ibidem.
7. Le petit Parisien, cf. ibidem.
8. Daily Express, cf. Cuvântul, an VI, 10 iunie 1930, p. 1.
9. Daily News, cf. ibidem.
10. Daily Tetegraph, cf. ibidem.
11. Manchester Guardian, cf. ibidem.
12. Sunday Times, cf. ibidem.

13. Sunday Express, cf. ibidem.
14. Neue Freie Presse, cf. Cuvântul, an VI, 9 iunie, 1930, pagina 1.
15. Giornale d'Italia, cf. ibidem.
16. Patris, cf. Cuvântul, an VI, 9 iunie, 1930, pagina 1
17. Elefteron Vima, cf. ibidem.
18. Proia, cf. ibidem.
19. Demokreticewski Sgorov, cf. Cuvântul, an VI, 10 iunie 1930, p. 1.
20. Berliner Tageblatt, cf. Cuvântul, an VI, 10 iunie 1930, p. 1.
21. Vossische Zeitung, cf. ibidem.
22. Der Tag, cf. ibidem.
23. Lokalauszeiger, cf. ibidem.
24. Warodni Politika, cf. ibidem.
25. Pravda, cf. ibidem.
26. Slovenec Jutro, cf. ibidem.
27. Messagero, cf. Dreptatea, an IV, 10 iunie 1930, p. 1.
28. Popolo di Roma, cf. Dreptatea, an IV, 10 iunie 1930, p. 1.
29. Le Temps, cf. Dreptatea, an IV, 9 iunie 1930, p. 1.

DE L'ARRIVÉE DU PRINCE CHARLES II ET DE LA RESTAURATION DE 1930 DANS LA PRESSE ÉTRANGÈRE

Resume

L'auteur présente l'écho, qu'il a eu dans la presse étrangère, l'arrivée en Roumanie du Prince Charles II en 1930.

Les quotidiens de France, d'Angleterre, d'Italie, de Belgique, de Yougoslavie, de Grèce, de Bulgarie reflètent la contribution du leader de PNT" (PNP), Iuliu Maniu, à cet fait historique, l'activisme du Parlement l'attitude des élites politiques par rapport à la Restauration et notamment la future politique extérieure de Roumanie.